

УДК 378:373.3.091.12.011.3-051:94]:005.52:005.33

DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2024-2\(215\)-88-95](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2024-2(215)-88-95)**Черевичний Геннадій Семенович,**

кандидат історичних наук, доцент,

доцент кафедри новітньої історії України,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка;

докторант Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН

України, м. Київ, Україна

Gennadii Cherevichnyi,

Ph.D (in History), Associate Professor, Associate Professor of the Department

of Contemporary History of Ukraine, Taras Shevchenko National University of Kyiv;

Doctoral Researcher (in Education)

of Ivan Zyazyun Institute of Pedagogical Education

and Adult Education of the NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine

E-mail: gscherevichnyi@gmail.com**ORCID iD:** <https://orcid.org/0000-0001-9094-8732>

SWOT-АНАЛІЗ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІСТОРІЇ В УНІВЕРСИТЕТАХ УКРАЇНИ

A Розглянуто стан професійної підготовки майбутніх учителів історії в університетах України в контексті цифровізації освіти. Автором враховано сьогоденні соціально-турбулентні особливості, спричинені введенням в Україні воєнного стану з урахуванням об'єктивних ціннісних переосмислень та усвідомлень майбутніми вчителями історії власної місії у наданні поколінням нащадків історичного досвіду та нарисів сучасної новітньої історії становлення української незалежності. Наголошено на актуалізації проблеми національної ідентичності майбутніх учителів історії. Представлено елементи Swot-аналізу професійної підготовки майбутніх учителів історії в університетах України. Враховано досвід історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка, зокрема кафедри новітньої історії України, де автор здійснює безпосередньо власну педагогічну діяльність. Swot-аналіз наводиться на виконання завдань докторського дослідження для з'ясування основних факторів й запитів сьогодення, що впливають на якість освітнього процесу в умовах воєнних реалій, а також чинників, що прогнозовано задаватимуть певних трансформаційних змін саме професійній підготовці майбутніх учителів історії в університетах України. Автором проаналізовано реалії, встановлено загрози, визначено можливості й визначено стратегічні вектори розвитку системи підготовки учителів-істориків для загальної середньої освіти.

Ключові слова: Swot-аналіз; професійна підготовка майбутніх учителів історії; університети України; історична освіта; загальна середня освіта; цифровізація освітнього процесу

SWOT-ANALYSIS OF PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE HISTORY TEACHERS IN THE UNIVERSITIES OF UKRAINE

S This article examines the state of professional training of future history teachers in Ukrainian universities in the context of the digitalization of education. The author considers the current social-turbulent features caused by the introduction of martial law in Ukraine, considering the objective value reinterpretations and realizations of future history teachers' mission in providing generations of descendants with historical experience and sketches of the modern modern history of the formation of Ukrainian sovereignty. Emphasis is placed on updating the problem of the national identity of future history teachers. The elements of the Swot-analysis of the professional training of future history teachers in the universities of Ukraine are presented. The experience of the Faculty of History of Taras Shevchenko National University of Kyiv, in particular the Department of Contemporary History of Ukraine, where the author conducts his own pedagogical activities, is considered. Swot-analysis is based on the fulfillment of doctoral research tasks to identify the main factors and current requests that affect the quality of the educational process in the conditions of wartime realities, as well as factors that are predicted to cause certain transformational changes in the professional training of future history teachers in Ukrainian universities. The author analyzed the realities, identified threats, identified opportunities, and identified strategic vectors for the development of a system for training history teachers for general secondary education.

Keywords: swot-analysis; professional training of future history teachers; universities of ukraine; history education; general secondary education; digitalization of the educational process

Актуальність проблеми у загальному вигляді. Глобальний вимір повномасштабної війни в Україні віддзеркалюється на майже всі сфери діяльності українського освітньо-наукового простору, навіть висуваючи виклики для університетської освіти.

Набуває вагомості саме стратегічне управління підготовкою педагогічних кадрів в університеті. Підготовка висококомпетентних педагогічних кадрів для системи загальної середньої освіти, зокрема учителів історії, зазнає певних

трансформаційних змін. Актуалізуються процеси набуття нових сенсів і ціннісні осмислення у контексті набуття як історичної, так і педагогічної освіти в університетах України (у класичних і традиційно педагогічних).

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Підготовка педагогічних кадрів у всі часи існування суспільства була і є вагомим чинником розвитку науки і освіти будь-якої країни світу. Дослідники проблеми підвищення якості професійної підготовки В. Стець і З. Борисенко стверджують, «що є певна залежність між цифровізацією сучасної освіти та якістю підготовки педагогів» [9, с. 99]. Вони наголошують на тому, «що у вищі, який готує шкільного вчителя, має бути організоване персоналізоване навчання у різноманітній взаємодії учасників освітнього процесу з використанням варіативного цифрового контенту та цифрових освітніх технологій» [там само].

Також необхідно зазначити, що результати досліджень таких учених, як-от: В. Биков, Р. Гуревич, О. Гуменний, М. Кадемія, В. Лапінський, О. Спирін, М. Ростока, О. Пінчук та ін. в галузі цифровізації освіти, зокрема у підготовці педагогічних кадрів, підтверджують, що впровадження цифрових технологій в освітній процес суттєво сприяє підвищенню якості навчання на всіх його рівнях, особливо, якщо мова йде про якість професійної підготовки майбутніх учителів історії. Також у контексті дослідження підсумовано, що впровадження сучасних технологічних і методичних підходів до побудови інформаційно-освітнього середовища університету стирає його межі, перетворюючи його на частину глобального відкритого інформаційно-освітнього простору [10]. Однак нами не виявлено змістовних наукових джерел, які у повній мірі відображали б процес цифровізації професійної підготовки майбутніх учителів історії в університетах України на комплексному рівні, зокрема в дистанційному режимі, спричиненому введенням воєнного стану в Україні.

Адже університети дають гідну відповідь запитам цифрового простору, ускладненого воєнною реальністю. Наприклад, у межах наукових досліджень кафедри новітньої історії України Київського національного університету імені Тараса Шевченка розглядаються теоретичні, прикладні та навчально-наукові

аспекти використання інформаційно-бібліотечного забезпечення (далі – ІБЗ) та інформаційно-комунікаційних технологій у професійній підготовці майбутніх учителів історії, зокрема це забезпечується засобами університетської наукової бібліотеки імені М. Максимовича (<http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/title4.php3>). Педагогічною метою кафедри передбачено актуалізацію проблеми підвищення якості професійної підготовки майбутніх учителів історії, де основними об'єктами системного аналізу з удосконалення ІБЗ визначено й інформаційно-бібліотечні ресурси для професійної підготовки майбутніх учителів історії. Встановлено, що до оновлених освітніх програм існує певний дефіцит навчальних джерел – підручників, посібників, довідників.

Крім того, фондам бібліотек університетів бракує спеціальних цифрових освітніх ресурсів, що мають професійно спрямований зміст зі спеціальності «Середня освіта (історія)». Вирішення цього питання певною мірою проходить завдяки власно розробленій науково-педагогічними працівниками університетів навчально-методичній продукції. Це має у більшості закладів вищої освіти переважний характер і не завжди відображено в єдиному інформаційно-освітньому середовищі університету. Зауважимо, що потужність ІКТ-ресурсів бібліотек університетів у загальному плані теж не в змозі повною мірою забезпечити освітній процес необхідними сучасними професійними джерелами. За даними проведеного нами аналізу, у бібліотеках університетів України прослідковується недостатня наявність підручників із грифом МОН України з історії України, а також іншої навчальної літератури, а саме: практикумів, посібників, довідників, словників із дисциплін історичного і педагогічного змісту. Забезпеченість періодичними джерелами фахового спрямування також не вирішує забезпечення у повному обсязі потреб суб'єктів професійної підготовки майбутніх учителів історії.

По-перше, перспективні напрями подальшого розроблення навчально-методичного забезпечення передбачають: аналіз специфіки функціонування всіх суб'єктів інформаційно-бібліотечного середовища професійної підготовки педагогічного та історичного спрямування,

узгодження пріоритетів розвитку на регіональних рівнях, узагальнення досвіду інформаційно-комунікаційної діяльності бібліотеки та її результативності в умовах професійної підготовки майбутніх учителів історії. До того ж, ці питання виходять за межі нашого дослідження й представляють окремих вектор наукового пошуку.

По-друге, процес цифровізації університетів, який ускладнено воєнним станом, можна характеризувати за кількісними показниками забезпеченості закладів вищої освіти комп'ютерною технікою. Комплекс навчального, науково-методичного забезпечення та ІБЗ необхідно поновлювати інноваційними розробками з використанням цифрових освітніх ресурсів. До того ж, у професійній підготовці майбутніх учителів історії вагомим аспектом є максимальне наближення освітнього процесу до реалій майбутньої педагогічної діяльності ЗЗСО та забезпечення відповідних умов: навчання і практики здобувачів освіти; педагогічна практика, стажування; оновлення навчально-матеріальної бази. Утім, погоджуємося з думками багатьох дослідників у галузі професійної педагогіки, які зосереджують увагу на тому, що майбутнє за інноваційно налаштованими педагогами, здатними до суб'єкт-суб'єктної взаємодії в цифровому інформаційно-освітньому середовищі університету.

Зауважимо, що у системі педагогічних досліджень процесів, явищ, подій використовується чимало різноманітних технологій, методик, способів, засобів і прийомів. Зосередимо увагу на одному із методів стратегічного планування, який носить назву «Swot-аналіз». Застосуванню swot-аналізу у різних сферах науки і освіти присвячено чимало наукових праць, зокрема таких дослідників, як-от: І. Аблєєва і Л. Пляцук (swot-аналіз у дослідженнях екосистем) [1]; М. Бужанська (swot-аналіз самооцінювання педагогічної діяльності) [2]; Л. Вербовська, О. Кушлик і Г. Степанюк (swot-аналіз у сфері інтернаціоналізації закладів освіти) [3]; О. Горпинченко (swot-аналіз з проблем трансформації професійного розвитку працівників в Україні) [4]; В. Ісаєнко (swot-аналіз політик, програм, планів і законодавчих актів у галузі освіти й науки) [5]; А. Клименко (swot-аналіз в інформаційній діяльності сучасного викладача) [6]; О. Мартиненко і Я. Чкана (swot-аналіз використання фасилітативного підходу) [7];

Ю. Скиба (swot-аналіз як інструмент виявлення науково-педагогічного потенціалу українських університетів) [8] та ін.

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми. До того ж, для вивчення певних аспектів професійної підготовки майбутніх учителів історії в університетах України метод swot-аналізу практично не застосовувався. Однак постала необхідність дослідити слабкі й сильні сторони професійної підготовки майбутніх учителів історії, розглянути можливості її удосконалення та усвідомити і врахувати певні ризики і загрози. Це уможливиловатиме побудову стратегічних векторів покращення якості зазначеної підготовки в майбутньому.

Мета статті є наведення прикладу застосування swot-аналізу професійної підготовки майбутніх учителів історії в університетах України та визначення стратегічних напрямів підвищення її якості у цьому контексті.

Викладення основного матеріалу. Підвищення якості освіти у системі професійної підготовки майбутніх учителів в умовах воєнного стану набуває особливої ваги та потребує певного дослідження засобами стратегічного аналізу, зокрема – swot, задля прийняття зважених рішень, з'ясування слабких і сильних сторін, урахування можливостей і прогнозування ризиків й загроз при здійсненні освітнього процесу в університетах України.

У цьому контексті постало завдання щодо здійснення моніторингу в наступному порядку збору інформації: проведення swot-аналізу – виявлення резервів, потенційних можливостей більшості університетів України в цілому та кожного окремо; з'ясування організаційних умов реалізації програм, методик і технологій засобами експертного оцінювання вагомості факторів підвищення ефективності професійної підготовки майбутніх учителів історії в університетах України. Можливості (Opportunities) є пріоритетом стратегічного планування. Вони потребують інтеграції всіх необхідних ресурсів університету для їх реалізації. А відповідні небезпеки (Threats) вимагають прискіпливої уваги й системного моніторингу та мають бути під постійним контролем керівництва. Вони є також пріоритетом стратегічного планування діяльності структурних підрозділів університетів, які здійснюють підготовку майбутніх учителів

історії. Тим можливостям, які забезпечують ранжування за мірою вимог і безпеки та потребують контролю, надається середній пріоритет: контроль керівництва вищої і середньої ланки, інвестування з власних чи доступних джерел (діагностика, стимуляція, профорієнтація, інформатизація, цифровізація). Swot-аналіз показав сильні (Strengths) та слабкі (Weaknesses) сторони реального стану професійної підготовки майбутніх учителів історії в університетах, зокрема й у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка.

Цей метод дав змогу визначити внутрішньоуніверситетські чинники об'єкта аналізу (професійної підготовки майбутніх учителів історії) – можливості, а також зовнішні (наприклад, законодавство, введення воєнного стану, карантинні обмеження тощо) – безпеки (впливають на об'єкт аналізу).

Отримані результати мають визначити стратегічні напрями діяльності університету із зазначеної проблематики, його цілі й завдання з питань поновлення змісту підготовки майбутніх учителів історії. Натомість, представлено вище матрицю розроблено засобами експертизи, тобто із залученням експертів. А на основі отриманих даних swot-аналізу проведено пілотне встановлення вагомості факторів підвищення якості професійної підготовки майбутніх учителів історії в університеті.

Шляхом ранжування виокремлено фактори, що суттєво, на нашу думку, впливатимуть на рівень якості професійної підготовки майбутніх учителів історії. За логікою отриманих результатів через swot-аналіз із низки визначених факторів виокремлюємо ті, що уможливають визначення організаційно-педагогічних умов підвищення рівня якості професійної підготовки майбутніх учителів історії, зокрема таких, як: організаційні засади професійної підготовки на адаптивних засадах в умовах воєнного стану та цифрової трансформації освіти; педагогічна майстерність науково-педагогічних працівників, задіяних у підготовці майбутніх учителів історії за спеціальністю «Середня освіта (історія)»; готовність науково-педагогічних працівників і здобувачів освіти до суб'єкт-суб'єктної взаємодії в цифровому інформаційно-освітньому середовищі університету (дистанційний, змішаний формати роботи); функціонування цифрового

інформаційно-освітнього середовища; цифрові технології та інтерактивні методики; самостійний пошук інформаційних джерел (усвідомлення реальності і здатність до самостійних дій в умовах надзвичайно небезпечних обставин); сучасне інформаційно-бібліотечне забезпечення освітнього процесу; об'єктивність здійснення контролю й оцінювання; природні задатки, успадковані здібності у педагогічній діяльності та передаванні історичного знання; престиж професії вчителя на ринку праці; практика у закладах загальної середньої освіти як фахове середовище набуття педагогічних компетенцій і формування професійної компетентності. Визначені фактори частково прогнозовані при проведенні моніторингу (swot-аналізу) та є певною сукупністю умов функціонування освітнього середовища університету, структури й змісту навчально-методичного забезпечення професійної підготовки майбутніх учителів історії. Тому, враховуючи дані факторного аналізу, прогнозуємо, що результатом проведення Swot-аналізу є формулювання основних стратегічних векторів діяльності університету з підвищення якості професійної підготовки майбутніх учителів історії, що навчаються за спеціалізацією «Середня освіта (історія)» (табл. 1).

Отже, наводимо підсумки проведення моніторингу зі swot-аналізом, де важливими є висновки щодо реалізації етапів аналізу реального стану професійної підготовки майбутніх учителів історії, а саме:

1. Базовий swot-аналіз: відбір параметрів, що впливають на розвиток ситуації – на здійснення професійної підготовки майбутніх учителів історії. Установлено: пріоритетом слугують ключові фактори успіху, престижу професії на ринку праці. Потрібно: ефективно організувати профорієнтаційну компанію з метою підвищення рівня вмотивованості учнів закладів загальної середньої освіти від вступу і до закінчення навчання в університеті.

2. Експертиза вагомості факторів підвищення якості професійної підготовки майбутніх учителів історії. Установлено: орієнтиром для здійснення освітнього процесу в університеті за визначеними параметрами є очікування роботодавцями, закладами загальної середньої освіти (далі – ЗЗСО) висококомпетентних учителів, які мають відповідний рівень професійної компетентності й конкурентоздатності на ринку праці.

Swot-матриця: сильні та слабкі сторони професійної підготовки майбутніх учителів історії в університетах України

Сильні (Strengths) сторони	Можливості (Opportunities)
<ol style="list-style-type: none"> 1. Досвід діяльності університету. 2. Рейтинг університету щодо підготовки вчителів історії. 3. Якість проведення профорієнтаційних заходів щодо залучення учнів ЗЗСО до навчання за спеціальністю «Середня освіта (історія)». 4. Згуртований науково-педагогічний колектив, якість викладання курсів нормативних і вибіркового дисциплін. 5. Сучасні педагогічні технології та методики, що застосовуються у професійній підготовці майбутніх учителів історії, зокрема в умовах дистанційного формату навчання. 6. Інновацізація освітнього процесу професійної підготовки шляхом 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Підняття престижу професії «учитель» на сучасному ринку праці. 2. Можливості кар'єрного зростання вчителів історії ЗЗСО в умовах освітнього процесу шляхом набуття неперервної освіти (підвищення кваліфікації). 3. Мотивування і стимулювання здобувачів вищої освіти, майбутніх учителів історії, за рівнем їх навчальних досягнень. 4. Підготовленість науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти і здобувачів освіти до суб'єкт-суб'єктної взаємодії в інформаційному освітньому середовищі університетів. 5. Функціонування цифрового освітнього середовища професійної підготовки майбутніх учителів історії та його поповнення ресурсами
Слабкі (Weaknesses) сторони	Небезпеки (Threats)
<ol style="list-style-type: none"> 1. Непрестижність професії вчителя на сучасному ринку праці. 2. Традиційність методик професійної підготовки вчителів історії. 3. Недостатня базова загальноосвітня підготовка за історичним спрямуванням майбутніх учителів історії. 4. Інертність до адаптації в нових умовах діяльності майбутніх учителів історії в закладах загальної середньої освіти. 5. Неналежний рівень самостійності прийняття рішень в умовах невизначеності. 6. Відсутність повноцінної об'єктивності контролю й оцінювання професійних здобутків майбутніх учителів історії в умовах дистанційного навчання тощо. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Високий ступінь нестабільності законодавства та суспільства щодо здійснення господарської діяльності суб'єктів господарювання, що віддаляє навчання за провідними спеціальними дисциплінами від реального освітнього процесу взаємодії. 2. Бурхливе оновлення змісту професійної підготовки, що має здійснюватися з урахуванням випереджувального розвитку освіти та спрямовуватися на формування професійної компетентності за специфікою навчання історії. 3. Формалізація проведення педагогічної практики віддаляє отримання відповідного рівня кваліфікації майбутніми вчителями історії від реальності та вимог працедавців (ЗЗСО). 4. Воєнний стан в Україні, що ускладнює як протікання освітнього процесу, так і впливає на психолого-емоційний

Необхідно: зреалізувати визначені організаційно-педагогічні умови у професійній підготовці майбутніх учителів історії через розроблення і забезпечення ефективного впровадження педагогічних технологій на адаптивних засадах; створення динамічного онлайн-офлайн-освітнього середовища; викладання навчальних курсів на компетентнісній основі; забезпечення об'єктивності контролю й оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти – майбутніх учителів історії – засобами діагностичного підходу, налагодження співпраці із закладами загальної середньої освіти для створення умов проходження педагогічної практики майбутніми учителями історії.

3. Ранжування факторів, що визначені за ступенем вагомості, та оформлення кінцевих

результатів аналізу. Встановлено: на думку працедавців (ЗЗСО), компетенції майбутніх учителів історії набуваються під дією факторів, що впливають на рівень вмотивованості, професійної, соціокультурної та адаптивної компетентностей (рівень професійної компетентності є домінуючим). Тим самим думка працедавців і науково-педагогічних працівників університету збігається в тому, що є необхідність у визначенні певних організаційно-педагогічних умов підвищення якості професійної підготовки майбутніх учителів історії в умовах воєнного стану та розбудови цифрового простору освіти. Необхідно: змодельовати професійну підготовку майбутніх учителів історії на компетентнісній основі, застосувати систему мотиваційного впливу на адаптивних засадах, спрямувати

освітній процес на підвищення рівня якості професійної підготовки майбутніх учителів історії з урахуванням впливу цифрової трансформації та форсмажорних обставин сьогодення.

Результати дослідження. Результати контент-аналізу з вивчення теоретичних положень запровадження компетентнісного підходу в системі вищої освіти, науково-педагогічних джерел з визначення основних дефініцій дослідження за умови уточнення поняттєво-категоріального апарату, з'ясування педагогічного досвіду практиків засвідчують певну дослідженість проблеми професійної підготовки майбутніх учителів історії і наголошують на її актуальності у вимірі професійної освіти. На основі узагальнення науково-практичного досвіду, вивчення законодавчих і нормативно-правових документів за структурно-семантичним аналізом існуючої наукової термінології визначено базові поняття дослідження, а саме: «професійна підготовка учителя історії»; «цифровізація історико-педагогічного навчання»; «організаційно-педагогічні умови професійної підготовки». Аналіз теоретичних джерел щодо підвищення якості професійної підготовки майбутніх учителів історії дав змогу здійснити констатувальні висновки на таких рівнях:

– методологічному, що відображає інтеграцію наукових підходів; теоретичному, що уможливує моделювання професійної підготовки майбутніх учителів історії та розроблення педагогічної технології Е-портфоліо з професійної підготовки на адаптивних засадах встановлює систему вихідних параметрів, дефініцій, положень із відображенням складників, функцій і властивостей професійної компетентності вчителя історії;

– практичному, що сприяє досягненню педагогічного ефекту за рахунок упровадження теоретично обґрунтованих наукових здобутків, що уможливує твердження, що у педагогічній теорії практично відсутні комплексні наукові праці, присвячені обґрунтуванню організаційно-педагогічних умов підвищення якості професійної підготовки майбутніх учителів історії в умовах воєнного стану і цифрової трансформації освіти, а також існує певний дефіцит забезпечення їхньої підготовки навчально-методичними матеріалами та посібниками як друкованими, так і в цифровому форматі.

Однак swot-аналіз уможливив окреслення перспектив удосконалення навчально-методичного складника професійної підготовки майбутніх учителів історії та дав змогу побудувати пріоритети оновлення її змісту, провести компетенізацію викладання курсів нормативних і вибіркових дисциплін.

Висновки. Отже, у процесі проведення swot-аналізу професійної підготовки майбутніх учителів історії в університетах України до особливостей підвищення її якості віднесено: цифровізацію освітнього процесу як передумову створення інноваційного освітнього середовища; наявність вмотивованості здобувачів освіти до набуття професії вчителя, пов'язаної з певними соціально-психологічними та культурологічними вимогами до особистості майбутнього педагога-історика (налагодження взаємозв'язків з оточенням в освітньому середовищі в режимі «людина-людина», культура спілкування, орієнтація в сучасних інформаційних потоках); інноваційна переорієнтація викладання історії з урахуванням впливу цифрової трансформації (передумови змін у законодавчій базі ведення реєстраційних процедур, трансформаційні перебудови в освіті, спрямування держави на розбудову інформаційного суспільства); забезпечення вимог працедавців (ЗЗСО) щодо адаптивних взаємовідносин у професійній діяльності учителів (виділення компетентнісно-адаптивних засад); гуманітаризацію професійної підготовки, передумовою якої є вимоги до фахової історичної підготовки як спеціального напрямку професійної діяльності майбутніх учителів історії, що являє собою неперервний цикл дії та чітко визначений педагогічний результат.

Swot-аналіз дав змогу провести дослідження реального стану професійної підготовки майбутніх учителів історії в університетах України, констатувати, що в умовах конкуренції на ринку робочої сили впровадження в освітній процес інновацій є стратегічним напрямом їхньої підготовки. Однак традиційність науково-методичного супроводу цього процесу не в повній мірі відповідає вимогам сучасного освітньо-наукового середовища університету. Зокрема, отримано результати підготовчого етапу дослідження, що свідчать про наявність актуальної проблеми та необхідність адекватного забезпечення процесу підвищення якості

професійної підготовки майбутніх учителів історії у воєнних реаліях і вказують на розбіжності з вимогам працедавців до їхнього рівня компетентності. Тому вирішення проблеми підвищення якості професійної підготовки майбутніх учителів історії шляхом виокремлення, науково-методичного обґрунтування відповідних організаційно-педагогічних умов здійснення цього процесу та їхньої практичної реалізації на компетентнісно-адаптивних засадах є актуальним, своєчасним, потребує ґрунтовних аналітичних, узагальнюваних, адаптивних і системних заходів.

Отже, аналітичні та інформаційні дані вивчення стану розробленості проблеми нашого дослідження в педагогічній теорії та практиці підтверджують актуальність і доцільність продовження наукового пошуку.

Список використаних джерел

1. Аблеєва І. Ю., Пляцук Л. Д. Swot-аналіз соціо-економіко-екологічних систем : навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2022. 229 с. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/90467/3/Ablicieva_analiz.pdf (дата звернення: 28.02.2024).
2. Бужанська М. В. Swot-аналіз – основа самооцінювання педагогічної діяльності. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки*. 2023. № 72. С. 22–29. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2023-72-03>.
3. Вербовська Л. С., Степанюк Г. С., Кушлик О. Ю. Використання методики Swot-аналізу при розробці стратегії інтернаціоналізації закладів вищої освіти. *Науковий вісник Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу. Економіка та управління в нафтовій і газовій промисловості*. 2019. Вип. 1 (19). С. 142–154. DOI: [https://doi.org/10.31471/2409-0948-2019-1\(19\)-142-154](https://doi.org/10.31471/2409-0948-2019-1(19)-142-154).
4. Горпинченко О. В. Swot-аналіз процесу трансформації професійного розвитку працівників в Україні. *Ефективна економіка*. 2019. № 2. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.2.61> (дата звернення: 02.02.2024).
5. Ісаєнко В. М. Swot-аналіз і аналіз прогалін (GAP-аналіз) політик, програм, планів і законодавчих актів у галузі освіти й науки та підготовка рекомендацій щодо їх удосконалення відповідно до положень Конвенцій Ріо. Херсон : ФОП Грін Д. С., 2016. 106 с.
6. Клименко А. Використання матричних методів аналізу в інформаційній діяльності сучасного викладача іноземної мови. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Педагогіка*. 2016. Вип. 4. С. 79–85. URL: <http://nzp.tnpu.edu.ua/article/view/93863>
7. Мартиненко О. В., Чкана Я. О. Swot-аналіз використання фасилітативного підходу при навчанні

математичних дисциплін майбутніх учителів математики. *Актуальні питання природничо-математичної освіти : збірник наук. праць*. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка. 2022. № 1(19). С. 176–183. URL: <http://repository.sspu.edu.ua/handle/123456789/12319> (дата звернення: 02.02.2024).

8. Скиба Ю. Swot-аналіз як інструмент виявлення науково-педагогічного потенціалу українських університетів. *Освітологічний дискурс*. 2020. Вип. 3. С. 86–109. DOI: <https://doi.org/10.28925/2312-5829.2020.3.6>.
9. Стець В., Борисенко З. Проблема підвищення якості професійної підготовки педагогічних кадрів у сучасних умовах. *Молодь і ринок*. 2023. № 11 (219). DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.296639>.
10. Rostoka M. et al. Philosophy of a Transdisciplinary Approach in Designing an Open Information and Educational Environment of Institutions of Higher Education. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*. 2021. Vol. 13(3), P. 548–567. DOI: <https://doi.org/10.18662/rrem/13.3/466>.

References

1. Ablicieva, I. Yu., & Pliatsuk, L. D. (2022). *Swot-analiz sotsio-ekonomiko-ekolohichnykh system [SWOT analysis of socio-economic and ecological systems]*: navchalnyi posibnyk. Sumy: Sumskiy derzhavnyi universytet. Retrieved from https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/90467/3/Ablicieva_analiz.pdf [in Ukrainian].
2. Buzhanska, M. V. (2023). Swot-analiz – osnova samoociniuvannia pedahohichnoi diialnosti [SWOT analysis is the basis of self-evaluation of pedagogical activity]. *Visnyk Lvivskoho torhovelno-ekonomichnoho universytetu. Ekonomichni nauky [Bulletin of the Lviv University of Trade and Economics. Economic sciences]*, 72, 22–29. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2023-72-03> [in Ukrainian].
3. Verbovska, L. S., Stepaniuk, H. S., & Kushlyk, O. Yu. (2019). Vykorystannia metodyky Swot-analizu pry rozrobtsti stratehii internatsionalizatsii zakladiv vyshchoi osvity [The use of the SWOT analysis method in the development of the internationalization strategy of higher education institutions]. *Naukovyi visnyk Ivano-Frankivskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu nafty i hazu. Ekonomika ta upravlinnia v naftovii i hazovii promyslovosti [Scientific Bulletin of the Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas. Economics and management in the oil and gas industry]*, 1(19), 142–154. DOI: [https://doi.org/10.31471/2409-0948-2019-1\(19\)-142-154](https://doi.org/10.31471/2409-0948-2019-1(19)-142-154) [in Ukrainian].
4. Horpynchenko, O. V. (2019). Swot-analiz protsesu transformatsii profesiinoho rozvytku pratsivnykiv v Ukraini [Swot analysis of the process of transformation of professional development of employees in Ukraine]. *Efektivna ekonomika [Efficient economy]*, 2. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.2.61> [in Ukrainian].
5. Isaienko, V. M. (2016). *Swot-analiz i analiz prohalyн (GAP-analiz) polityk, prohram, planiv i zakonodavchyykh aktiv u haluzi osvity y nauky ta pidhotovka rekomendatsii shchodo yikh udoskonalennia vidpovidno do polozhen Konventsii Rio [SWOT analysis and gap analysis (GAP analysis) of policies, programs, plans and legislation in the field of education and science and preparation of recommendations for their improvement in accordance with the provisions of the Rio Conventions]*. Kherson: FOP Hrin D. S. [in Ukrainian].

6. Klymenko, A. (2016). Vykorystannia matrychnykh metodiv analizu v informatsiinii diialnosti suchasnoho vykladacha inozemnoi movy [The use of matrix methods of analysis in the information activity of a modern foreign language teacher]. *Naukovi zapysky Ternopil'skoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Pedahohika [Scientific notes of Ternopil National Pedagogical University named after Volodymyr Hnatiuk. Pedagogy]*, 4, 79-85. Retrieved from <http://nzp.tnpu.edu.ua/article/view/93863>. [in Ukrainian].
7. Martynenko, O. V., & Chkana, Ya. O. (2022). Swot-analiz vykorystannia fasylytatyvnoho pidkhodu pry navchanni matematychnykh dystsyplin maibutnikh uchyteliv matematyky [Swot-analysis of the use of a facilitative approach in the teaching of mathematical disciplines of future mathematics teachers]. In *Aktualni pytannia pryrodnycho-matematychnoi osvity [Current issues of science and mathematics education]: zbirnyk nauk. prats (No. 1 (19), pp. 176-183)*. Sumy: SumDPU imeni A. S. Makarenka. Retrieved from <http://repository.sspu.edu.ua/handle/123456789/12319> [in Ukrainian].
8. Skyba, Yu. (2020). Swot-analiz yak instrument vyivlennia naukovo-pedahohichnoho potentsialu ukrainskykh universytetiv [SWOT analysis as a tool for identifying the scientific and pedagogical potential of Ukrainian universities]. *Osvitohichnyi dyskurs [Educational discourse]*, 3, 86-109. DOI: <https://doi.org/10.28925/2312-5829.2020.3.6>. [in Ukrainian].
9. Stets, V., & Borysenko, Z. (2023). Problema pidvyshchennia yakosti profesiinoi pidhotovky pedahohichnykh kadrov u suchasnykh umovakh [The problem of improving the quality of professional training of pedagogical personnel in modern conditions]. *Molod i rynek [Youth and the market]*, 11(219). DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.296639>. [in Ukrainian].
10. Rostoka, M. et al. (2021). Philosophy of a Transdisciplinary Approach in Designing an Open Information and Educational Environment of Institutions of Higher Education. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 13(3), 548-567. DOI: <https://doi.org/10.18662/rrem/13.3/466>.

Дата надходження до редакції
авторського оригіналу: 06.03.2024